

VÅGA
VISA

SAMVERKAN OM UTVÄRDERING

*Studiefrämjandets musikskola och
Studiefrämjandets kulturkursverksamhet*

Nacka Kommun

Karin Jehrlander, Huddinge
Ellinor Ahlbäck-Herou, Stockholm
Mikael Jonsson, Stockholm
v. 10-11, 2014

Innehållsförteckning

VÅGA VISA.....	3
Fakta om enheten.....	3
Ledning.....	4
Organisation	4
Observationens metod.....	5
Sammanfattning.....	5
Skolans starka sidor.....	5
Skolans förbättringsområden.....	5
Jämförelse med tidigare observation	6
Målområden.....	6
Normer och värden.....	6
Utveckling, lärande och konstnärligt skapande	9
Elevernas inflytande och ansvar.....	13
Styrning och ledning.....	15
Samverkan med omvärlden.....	16
Referenser.....	17
Kommentarer från verksamhetens ledning.....	18

VÅGA VISA

Hösten 2008 startade ett arbete för att utveckla observationer för musik- och kulturskolor, där idag Ekerö, Haninge, Huddinge, Järfälla, Nacka, Stockholm, Tyresö, Upplands Väsby och Värmdö kommuner deltar. Utvecklingsarbetet har skett i samarbete med Sveriges musik- och kulturskola, SMOK.

VÅGA VISA ska:

Utgå ifrån ett medborgarperspektiv

- Stimulera till erfarenhetsutbyte och ökat lärande
- Ge kommuner och skolor underlag till förbättring och utveckling
- Ge underlag för analyser och jämförelser mellan kommuner och skolor
- Utgöra en viktig del av kvalitetsuppföljningen
- Bidra till ökad måluppfyllelse

Observationerna avser den frivilliga delen av verksamheten i musik- och kulturskolor.

Metoden

Observationer i VÅGA VISA genomförs av pedagoger och verksamhetsansvariga. Observatörerna bildar lag som besöker en skola i en annan kommun under en period. Observatörerna skaffar sig en så heltäckande bild som möjligt av skolan och dess verksamhet genom verksamhets- och lektionsbesök samt genom intervjuer med elever, personal, skolläring och föräldrar. I uppdraget ingår också att ta del av skolans pedagogiska dokumentation. En metodbok styr och stödjer observatörerna i deras arbete. Observationen redovisas i en rapport som skrivs utifrån denna mall.

Metodbok och matris

Observatörerna beskriver och bedömer verksamheten utifrån fem områden:

- Normer och värden
- Utveckling, lärande och konstnärligt skapande
- Elevernas inflytande och ansvar
- Styrning och ledning
- Samverkan med omvärlden

Fakta om enheten

Typ av skola

Huvudman för skolan är Studieförbundet som är ett studieförbund, utan partipolitiska, fackliga eller religiösa kopplingar. Studieförbundets avdelning i Sydöstra Storstockholm är en av åtta skolor som är auktoriserad av Nacka Kommun för att bedriva musikskoleverksamhet för barn och ungdomar mellan 7 och 19. Att skolorna är auktoriserade betyder att de ingår i ett av Nacka kommun beslutat kundvalssystem med ersättning i form av musikskolecheckar som finansierar undervisningen.

Skolan har särskild fokus på pop- och rockmusik och erbjuder undervisning i de musikinstrument som är vanligast förekommande i genren. Enligt hemsidan finns det undervisning i följande ämnen: akustisk gitarr, elgitarr, elbas, sång, trummor, keyboard, piano, låtskapande/inspelning/musikdata. Ensemblespel erbjuds i form av rockskola. Dessutom finns kurserna ”musikslussen” och ”sång och lek” i utbudet på skolans hemsida. De två sistnämnda kurserna är dock vilande under vårterminen 2014.

Den största delen av undervisningen är förlagd till Finntorpsvägen 3C i Nacka. Övriga lokaler ligger på närbelägna Alphyddevägen 1, där det även finns replokaler för rockband.

Förutom musikskoleverksamheten har Studieförbundet även ett avtal med Nacka kulturnämnd gällande anordnandet av kurser inom barn- och ungdomskultur i Nacka. Det erbjuds kurser i data, keramik, slöjd, animation och teckning som är avgiftsfria för eleverna. Merparten av deltagarna är mellan 9-12 år.

I samarbete med Sickla fritidsgård erbjuder Studieförbundet kurser för ungdomar med intellektuellt funktionshinder. Pedagogerna där arbetar utifrån Levande Verkstads pedagogik.

Ledning

Musikskolans och kulturkursverksamheten i Fisksättras ledning består av en verksamhetschef med ansvar för hela studieförbundets verksamhet i avdelningen Sydöstra Stor-Stockholm.

All administration sköts från kontoret på Finntorpsvägen 3C. Där finns även tre stycken handläggare. En handläggare ansvarar uteslutande för musikskoleverksamheten, en har bl. a. ansvar för kulturkursverksamheten i Fisksätra och en handlägger avdelningens musikverksamhet utanför Musikskolan. I lokalerna på Alphyddevägen arbetar en fjärde heltidsanställd musikhandläggare som har hand om verksamheten där.

Organisation

Studieförbundet har bedrivit musikverksamhet i Nacka sedan 1984. Sedan 2007, då musikskolechecken infördes, är musikskolan auktoriserad. Vårterminen 2014 är cirka 170 elever inskrivna, vilket innebär en halvering av elevantalet jämfört med Vågavisa-observationen 2010. Elva musiklärare är anställda av musikskolan. De undervisar en till tre dagar i veckan. Samtliga lärare är visstidsanställda.

Alla barn och ungdomar mellan 7 och 19 år som är folkbokförda i Nacka kommun har rätt att utnyttja musikskolecheckar. Varje elev erbjuds två stycken checkar per termin som kan användas till två olika aktiviteter. Eleven kan välja att delta i en ämneskurs och en ensemblekurs eller så kan de välja två ämneskurser eller två ensemblekurser. Det är inte tillåtet använda båda sina checkar till samma kurs, t ex två gitarrkurser. Det är dock tillåtet att gå på både akustisk- och elgitarr.

Tack vare musikskolechecken blir elevens kursavgift betydligt lägre än studieförbundets ordinarie kursavgifter. Nacka Kommun har infört en enhetstaxa med låginkomstskydd som ska gälla alla auktoriserade musikskolor i Nacka. För närvarande ligger avgiften på 1070 kr per termin för ämneskurs och 525 kr för ensemblekurs. De flesta elever har enskild lektion men gruppundervisning med upp till tre elever förekommer också. I Studieförbundets musikskola är lektionens längden 30 minuter för ämneskurserna och 60 minuter för ensemblegrupperna. Antalet lektionstillfällen är 15 per termin.

Studieförbundet har ingen uthyrning av musikinstrument. I alla lektionssalar finns det låneinstrument som eleven kan spela på under lektionen. Enligt lärarna håller låneinstrumenten bra kvalitet. Det finns inget tvång att skaffa ett eget instrument för att kunna delta i en kurs. De flesta elever som vi intervjuade, med några få undantag, hade skaffat instrument för att kunna öva hemma.

Kursverksamheten i Fisksätra är helt avgiftsfri för barnen. Det finns fem olika kulturkurser med 12 platser per grupp. Varje kurs har en pedagog/ledare förutom animationskursen som har två. Man ses en gång per vecka. Det finns två olika keramikkurser eftersom de kurserna är nivåindelade. Vad vi kan se handlar det om en drop-in-verksamhet, det vill säga barnen kommer när de slutat skolan och går när föräldrarna hämtar dem. Många barn deltar flera gånger i veckan på aktiviteterna. Antalet kurstillfällen är 12 gånger

per termin. Vid Vågavisa-rapporten från 2010 blev kulturkursverksamheten inte observerad. Därför gör vi inte någon jämförelse med föregående rapport beträffande kulturkurserna.

Observationens metod

- Observationerna ägde rum under 6 dagar mellan den 3:e och 12:e mars 2014.
- Sammanlagt gjordes 20 observationer av lektioner i musikskolan.
- Vi har intervjuat 10 lärare, 18 barn och 7 föräldrar
- Vi har intervjuat verksamhetschefen och två handläggare.
- Vi har besökt samtliga verksamhetsområden inom musikskolan och fem olika kulturkurser i Fisksätra. Vi har inte besökt verksamheten på Sickla fritidsgård.
- Vi var närvarande vid ett lärarmöte den 20:e februari och träffade sex lärare. De andra lärarintervjuerna gjordes i samband med lektionerna.
- Elev- och föräldraintervjuerna har skett i samband med lektion. Elevintervjuer har skett enl. mall.
- Förutom intervjuerna har vi tagit del av Studieförbundets måldokument, informationen på kommunens hemsida och musikskolans hemsida. Vi har också tagit del av kursplaner som lärarna skrivit.

Sammanfattning

Det här är en skola med en tydlig och gedigen värdegrund. Skolan är populär hos de elever som deltar i verksamheten. Alla lärare har grundliga kunskaper i sitt ämne och är omtänkta av sina elever.

Verksamheten i Fisksätra är omtyckt, inte bara av de som deltar utan den lovordas även av bibliotekspersonalen och Fisksättravårdarna.

Att Studieförbundet är ett studieförbund sätter i mångt och mycket sin prägel på skolan.

Musikskoleverksamheten och kulturkurserna i Fisksätra är en liten del av en mycket stor verksamhet. Alla lärare som undervisar arbetar deltid och vissa endast en dag per vecka. Undervisningens kvalitet varierar mycket beroende på lärare. I stort sett alla lärare har undervisningen som bisyssla och flera lärare uttrycker att tiden inte räcker till för ytterligare engagemang i verksamheten.

Skolans starka sidor

- Den tydliga värdegrunden som finns inom Studieförbundet. Sid 6
- Egna, välutrustade lokaler som är lätta att nå med allmänna kommunikationer. Sid 7
- Goda ämneskunskaper hos lärarna. Sid 10
- God kommunikation mellan skolans ledning och skolans lärare. Sid 15
- Verksamheten är öppen för alla och anpassas efter varje enskild elevs målsättningar. Sid 6
- Genom verksamheten i Fisksätra och Sickla fritidsgård når skolan även de som annars inte skulle delta i kulturaktiviteter. Sid 7

Skolans förbättringsområden

- Uppmuntra till lärarfortbildning i värdegrund- och genusfrågor. Sid 8
- Ytterligare uppmuntra den pedagogiska kompetensutvecklingen för lärarna. Sid 10
- Utveckla elevernas möjligheter till uppspel och framträdande. Sid 11
- Ytterligare anpassa lokalerna på Alphyddevägen för personer med funktionsnedsättning. Sid 11
- Se över användningen av hörselskydd på Alphyddevägen. Sid 13
- Förbättra ljudisoleringen mellan salarna på Finntorpsvägen. Sid 13

- Utåtriktad verksamhet/rekrytering av nya elever. Sid 15
- Ökad samverkan med omvärlden. Sid 16

Jämförelse med tidigare observation

Förbättringsområden i tidigare rapport 2010:

Nuläge:

Utveckla möjligheterna till uppspel och scenframträdanden för alla elever på alla nivåer.	Förbättringsområdet kvarstår.
Förbättra tillgängligheten till Alphyddan för personer med funktionsnedsättning.	Förbättringsområdet kvarstår.
Åtgärda lyhördheten på Finntorpsvägen 3C	Förbättringsområdet kvarstår.
Utveckla kommunikationsforum, såsom utvecklingsamtal och elevpanel.	Förbättringsområdet kvarstår delvis.
Utveckla arbetsformerna med lärarlag inom varje instrumentgrupp.	Förbättringsområdet är under arbete.
Utveckla gemensamma kursplaner.	Förbättringsområdet är under arbete.
Ytterligare uppmuntra den pedagogiska kompetensutvecklingen för lärarna.	Förbättringsområdet kvarstår på grund av omsättning bland personalen.

Målområden

Normer och värden

I detta avsnitt tar vi upp skolans medvetenhet gällande värdegrund. Hur pass medvetet arbetar hela skolan med respekten för alla människors lika värde och mot kränkande behandling? Hur syns det arbetet? Bemöter man varandra respektfullt? Finns respekt för varandras tid? Respekt för varandras kunskaper och erfarenheter?

Beskrivning

Värdegrundsarbetet

Studiefrämjandet genomsyras av folkbildningsrörelsens idéer om utbildning som en frigörande kraft för människors möjligheter. Förbundet hävdar alla människors lika värde och rätt till bildning, kunskap och kultur. Följande citat från Studiefrämjandets målbeskrivning belyser detta.

”Skolans mål är att ge eleven tillfälle till personlig utveckling, att bredda och fördjupa sina kunskaper och färdigheter, ge möjlighet till eget skapande och upplevelser genom kulturella aktiviteter. Eleven ska kunna ta ansvar för det egna lärandet. Verksamheten ska vara tillgänglig för alla. Skolans pedagogik utgår ifrån folkbildningens idéer och pedagogik. Det betyder att våra lärare ska utgå ifrån de önskemål, förutsättningar och erfarenheter som varje elev har. Den enskilde elevens bakgrund får stort genomslag i lärprocessen, där elev och lärare tillsammans tar ansvar för planering, utveckling och progression. Gruppverksamheten kännetecknas av frihet från diskriminering. Eleven stimuleras till kritiskt och självständigt tänkande, nya insikter och erfarenhet, social kompetens och självförtroende”.

Alla nya medarbetare erbjuds att gå på interna ledarkurser som Studiefrämjandet anordnar. Där ingår även undervisning om folkbildningsrörelsens värdegrunder. Relativt få lärare som vi intervjuade påstår sig emellertid ha gått en sådan kurs. Trots detta är de flesta lärarna både i musikskolan och i kulturkursverksamheten ändå förtrogna med citatet ovan. Enligt verksamhetsledaren finns det en pärm med

Studiefrämjandets värdegrund som all personal har tillgång till. Musikskoleadministratören har utvecklingssamtal med alla lärare och där berör man värdegrundsfrågor.

Levande Verkstads pedagogik genomsyrar mycket av verksamheten i Fisksätra och på Sickla fritidsgård. Den utgår ifrån att alla människor i grunden är skapande och har ett behov av att uttrycka sig.

I Studiefrämjandets stadgar står det att organisationen skall främja mångfald och motverka diskriminering. Det står även att Studiefrämjandet ska prioritera dem som fått mindre möjligheter än andra att delta i folkbildande verksamhet. Alla lokaler kan nås lätt med allmänna kommunikationer och är därmed tillgängliga för elever som bor i andra delar av kommunen. Men av elevintervjuerna att döma verkar det som deltagarna i musikskolan i stor utsträckning bor i närheten av undervisningslokalerna. Föräldrar säger att de väljer helt enkelt den musikskola som ligger närmast bostaden. Det verkar vara detta som i högsta grad påverkar den sociala rekryteringen till musikskolan.

Genom kursverksamheten i Fisksätra når Studiefrämjandet unga från sociala grupper som är underrepresenterade i Studiefrämjandets verksamhet vilket stämmer väl överens med den övergripande strategiska planen.

I personalgruppen tas genusfrågan upp i form av att man pratar om att det behövs fler kvinnliga lärare i musikskolans verksamhet. Kvinnorna är i majoritet bland ledarna för grupperna i Fisksätra, men de säger att de försöker att anpassa aktiviteterna för att tilltala både flickor och pojkar. Vid våra besök ser vi dock en dominans av flickorna i kulturkursgrupperna.

Rekrytering av lärare till musikskolan har ofta skett genom kontakter eller annons på musikhögskolan. I annonserna står att man gärna ser kvinnliga sökande. Skolan arbetar även aktivt med att försöka motverka traditionella könsmonster. Alla personer i ledningen säger sig arbeta med genusfrågor men det finns en handläggare på Finntorpsvägen som särskilt intresserar sig för detta. Studiefrämjandet som organisation prioriterar kvinnliga musikhandläggare.

I den strategiska planen står det att skolan ska arbeta för att öka andelen flickor för varje år, men vi ser inte någon utarbetad plan för det i musikskolan. I musikskolan ser vi att pojkarna är i klar majoritet. Lärarna är också, med något undantag manliga. På affischer som hänger i lokalerna ser vi många bilder på kvinnor som spelar elgitarr och bas. Vid intervju med lärarna framkommer att det inte gjorts någon aktiv rekrytering på senare år för att uppnå en jämnare könsfördelning bland eleverna. För ett par år sedan fanns det en kvinnlig lärare som arbetade med rockskolan och då nådde man fler flickor. Om det finns minst 50% kvinnor i bandet får de använda replokalen gratis på lördagar. En lärare säger att det är klart att man försöker behandla pojkar och flickor lika, men att det inte pågår en aktiv diskussion om genus bland lärarna. Vid våra observationer i musikskolan ser vi ingen skillnad i bemötandet av pojkar och flickor. På kulturkurserna är som tidigare nämnts de flesta deltagarna flickor. Vid ett enstaka tillfälle ser vi att en pedagog verkar göra skillnad på eleverna utifrån könstillhörighet då pedagogen kommenterar elevens beteende utifrån att han är en pojke.

Enligt verksamhetsledaren är personalmötena komprimerade och det är svårt att hinna med ett kontinuerligt värdenormsarbete p.g.a. små tjänster. För att gå på utbildning är lärarna tvungna att ta ledigt från sina andra arbeten vilket de flesta menar är svårt. Verksamhetsledaren tänker att det skulle vara bra att i framtiden ha en konferensdag med värdegrundsfrågor.

3.0 GOD KVALITET – verksamheten har i huvudsak god och jämn kvalitet med vissa förbättringsområden .

2.0 TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är i huvudsak tillfredsställande men har varierande kvalitet och/eller vissa brister.

1.0 EJ TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är utifrån metodbokens punkter inte tillfredsställande.

Utveckling, lärande och konstnärligt skapande

I detta mer omfattande avsnitt beskrivs och bedöms graden av medvetet och systematiskt arbete på skolan gällande delområdena "Arbetsätt" respektive "Förutsättningar och stöd". Under delområdet "Arbetsätt" beskrivs och bedöms skolans arbete med pedagogik och metoder, undervisningssituationen, hur elever stimuleras och utmanas i sitt lärande och konstnärliga skapande, samarbete och självständighet, hur verksamheten utformas efter elevers olika förutsättningar samt framträdanden och utställningar. Under delområdet "Förutsättningar och stöd" beskrivs och bedöms graden av medvetet arbete med: mål och kursbeskrivningar, dokumentation och uppföljning samt fysisk miljö. Bedömning i text och i skala görs för respektive delområde.

Beskrivning "Arbetsätt"

Pedagogik och metoder

Enligt stadgarna tillämpar Studieförbundet folkbildningens pedagogik och metoder. Utgångspunkten är deltagarnas aktiva sökande efter insikt och kunskap. I musikskolan undervisas eleverna i regel en och en vilket möjliggör att undervisningen anpassas efter varje elev.

Inga speciella nya pedagogiska metoder går att se i verksamheten i musikskolan. Undervisningen följer i regel en traditionell mall av genomgång av gamla läxan, repetition och sedan presentation av ny läxa. Det som kanske avviker från annan musikundervisning är att det förekommer inläring av improvisationsskalor redan på nybörjarstadiet. Eleven får en skala i läxa istället för ett musikstycke. Inläring av nya musikstycken sker huvudsakligen gehörmässigt även om vi ser några lektioner som har noter som utgångspunkt. Några få elever har böcker. De flesta musikeleverna kommer till lektionen med ett lösblad i handen.

Lärarna är måna om att använda musikstycken som är välkända för eleven. Några lärare skriver eget material eller arrangerar låtar för att passa olika elevers spelskicklighet. Två elever som vi intervjuar säger att de valt Studieförbundets musikskola just för att slippa krav på att lära sig att läsa noter.

Levande Verkstads idéer ligger i hög grad till grund för kulturkursverksamheten i Fisksätra. Det kunde vi bl. a se på den lektion i "konstverkstaden" som vi var med på. Eleverna fick där fritt skapa en gruppbild utifrån temat våren, som de sedan skapade egna mindre tavlor av. På animationen jobbade man utifrån en afrikansk skapelseberättelse och hade också varit med barnen och tittat på en konstutställning.

I kursverksamheten i Fisksätra sker inläringen på lektionstid och instruktionerna sker i storgrupp eller individuellt. Eftersom inte alla elever är på plats vid lektionens början missar vissa den inledande instruktionen, men pedagogerna pendlar mellan eleverna och handleder dem individuellt.

I intervjuer framkommer det att pedagogiska diskussioner är sällsynta lärare emellan. Främsta anledning till detta är att huvudparten av lärarna är på skolan ett fåtal timmar i veckan och att det då inte finns tid till att ta upp pedagogiska frågor. Vi ser inte heller något samarbete eller utbyte av undervisningsmaterial

mellan lärarna. Flera av lärarna träffar i stort sett aldrig sina kollegor på skolan. Däremot beskriver ledningen att de har individuella pedagogiska samtal med lärarna. De lärare som vi talar med är mycket positivt inställda till dessa samtal.

Undervisningssituationen

Vissa pedagoger är mycket väl förberedda. Men en del pedagoger är helt oförberedda och oplanerade, vilket gör att varje lektion blir ett unikt tillfälle. Det blir bristande kontinuitet mellan lektionerna, något som flera elever beskrev.

Lektionstid är i de flesta fall 30 minuter. Flera elever och föräldrar anger detta som en av skolans starka sidor. Elever som haft undervisning på andra skolor med kortare undervisningstid menar att 30 minuters lektion är lagom långt.

De flesta undervisningssituationer vi besöker främjar lärande och kreativitet. Men i enstaka fall skulle pedagogerna kunna vara mindre styrande för att tillvarata elevernas idéer.

Några lärare i musikskolan berättar för oss att de saknar pedagogutbildning och vill fortbilda sig i undervisningsmetodik. Alla lärare i musikskolan är musiker och känner väl till olika genrer inom populärmusiken. Alla lärare som vi sett förevisar gärna för sina elever. Det märks att lärarna är utövande musiker. Ibland dominerar musikerrollen över läraruppdraget. I en lektion ser vi hur en av pedagogerna blir så gripen av sitt eget spel så att hen inte märker att eleven inte hänger med i ackordbytena.

På kulturkurserna Fisksätra har de flesta av pedagogerna en pedagogisk utbildning. Så vitt vi kan avgöra, verkar de också vara mycket kunniga inom sina respektive områden. Exempelvis i konstkursen ser vi hur pedagogen får med sig eleverna som är närvarande vid lektionens start på ett naturligt sätt när de ställer iordning rummet tillsammans för att sedan övergå till den skapande verksamheten. På kulturkurserna är det som vi ser det skapande verksamhet utifrån elevernas egna idéer, men det är pedagogen som erbjuder olika arbetssätt.

Hur elever stimuleras och utmanas i sitt lärande och konstnärliga skapande

I de flesta fall är undervisningen utvecklande och konstnärligt skapande, men bygger i stort på ett traditionellt lektionsupplägg med läxförhör – ny läxa.

När det gäller att låta eleverna upptäcka nya genrer får eleverna i musikskolan stifta bekantskap med många olika musikstilar. Skolans pop- och rockprofil märker vi inte så mycket av i själva undervisningen. Det som kanske avviker från annan musikundervisning är att det förekommer inläring av improvisationsskalor redan på nybörjarstadiet. Repertoaren liknar den som vi ser i andra musikskolor. Här finns en genrebredd som omfattar både visor, klassisk musik och jazz. Det är snarare utbudet av instrument som ger skolan sin rockprofil.

På kulturkurserna i Fisksätra får eleverna tillfälle att i viss mån upptäcka olika konstriktningar. I slöjdklubben ser vi hur eleverna får pröva både trä-, textil-, metall- och pappslöjd. I animationskursen gör man besök på olika muséer och inspireras i arbetet utifrån det i skapandet av filmer.

Samarbete och självständighet

Ett fåtal elever deltar i rockskolan som är en ensembleverksamhet. Det är en ojämn fördelning på de olika musikinstrumenten bland de som söker till rockskolan, vilket gör det svårt att sätta ihop grupper. Bland de övriga eleverna i musikskolan är det få elever som spelar tillsammans med andra. I intervjuer säger både elever och föräldrar att det är enskild musikundervisning som de efterfrågar och de är inte intresserade av att spela i grupp.

I musikskolan hör vi inte någon lärare som förklarar för eleverna hur de ska bära sig åt att lära sig nya stycken. Lärarna säger att de ställer inga krav på att eleverna ska öva på egen hand. En pedagog menar att det är kanske risk att eleven slutar om man börjar tjata om att öva. Trots att pedagogerna tonar ner övningens betydelse säger de flesta elever som vi intervjuar att de övar hemma. Men några tillägger sedan att de kanske borde öva lite mer. Ett fåtal elever säger att de inte övar hemma eftersom de saknar eget instrument.

På slöjdklubben i Fisksätra ser vi flera exempel på samarbete mellan elever. Där ser vi, till exempel, några elever som gör en modellteater för fingerdockor. De bestämmer tillsammans vilka färger teatern ska ha och hur den ska vara utsmyckad.

Hur verksamheten utformas efter elevers olika förutsättningar

Verksamheten i Studiefrämjandet är öppen för alla, även personer med funktionsnedsättning. Lokalerna i Finntorp fann vi vara tillfredställande ur handikappsynpunkt. Handikapptoaletten är dock något liten för rullstolsburna. På Alphydevägen är lokalerna ganska små och trånga. Dessa lokaler uppvisar stora brister i handikappanpassningen.

På kulturkurserna i Fisksätra tar sig pedagogerna an en elev i taget och pendlar mellan de olika eleverna för att kunna anpassa undervisningen till varje elev. I keramikverksamheten finns två olika grupper vilka är nivåindelade för att eleverna ska kunna gå vidare i sitt lärande. I musikundervisningen är de flesta av lektionerna individuella vilket gör det möjligt att skraddarsy undervisningen för varje elev.

Vi såg några fall där elever fick kämpa för att hitta tonerna i spelstycken som låg över deras kunskapsnivå. Det rörde sig i regel om elever som själva valt stycken och detta gjorde dem motiverade att traggla vidare. Överlag är det en ganska hög svårighetsgrad på nybörjarnas övningsstycken. Hos några lärare är det svårt att se någon progression i undervisningen, medan andra lärare är skickliga på att anpassa svårighetsgraden efter elevens förmåga.

I gruppundervisningen ser vi hur en musklärare på ett smidigt sätt hjälper elever som befinner sig på olika kunskapsnivåer att komma ihåg ackorden till låtar utan att det känns som att var och en hamnar i en utsatt situation.

Framträdanden och utställningar

Enligt de elever, lärare och administratörer vi talar med har konsertverksamheten i musikskolan minskat den senaste tiden. Flera elever säger att de spelar för att det är roligt och inte för att framträda. Enligt ledningen hade man tidigare en ensembledag då man även fick prova olika instrument, men intresset för detta har svalnat bland lärarna och det arrangeras inte längre. Vissa lärare har mindre framträdanden i samband med terminsavslut. Enligt ledningen tycker de äldre eleverna att det är pinsamt att framträda. Även lärarna säger detta. De flesta elever som vi pratar med bekräftar detta, men det finns en del elever som säger sig vilja uppträda. Dessa säger att de inte getts möjlighet till uppspelning genom musikskolan och tycker att det är synd.

Keramikverkstaden har haft utställningar i biblioteket. I en av bibliotekets montrar ser vi saker som tillverkats på slöjdklubben. Ett kommande samarbete med Fisksätra museum kommer också att ge möjligheter att visa upp det som produceras på kulturkurserna. Men eleverna som vi talar med på kulturkurserna i Fisksätra säger att det allra viktigaste för dem är att de får ta hem sina verk.

Fysisk miljö

Lokalerna i Alphyddan är nerslitna. Som vi konstaterade tidigare är de inte tillgängliga för elever och föräldrar med funktionshinder. På Alphyddvägen kan vi konstatera att ljudstyrkan är mycket hög. De flesta elever har hörselskydd, men vi ser också elever som verkar vara oskyddade.

På Finntorpsvägen är det rymligt och inbjudande. Rummen är välutrustade med instrument av bra kvalitet. Inuti själva undervisningsrummen är akustik och ljudstyrka helt acceptabel. Däremot är det ganska lyhört mellan de olika rummen. På en lektion ser vi hur eleven har svårt att hitta rätt ton eftersom han störs av ljuden från rummet bredvid.

I Fisksätra är lokalerna i biblioteket väl anpassade för kulturkursverksamheten. Keramikverkstaden i Karpgården är däremot sämre avseende tillgängligheten för personer med rörelsehinder.

Bedömning i text för "Förutsättningar och stöd"

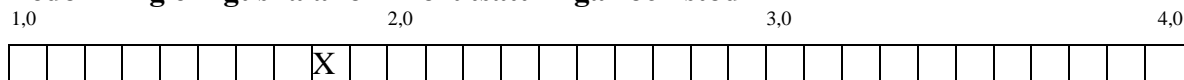
Kursplaner finns men ser mycket olika ut beroende på ämne. Kursplanerna går inte att finna på hemsidan för den som vill ha råd inför val av kurs. Den information vi får utifrån våra intervjuer är att elever och föräldrar inte har kännedom om kursplanerna. Vissa kursplaner är utarbetade av personer som inte är kvar i verksamheten. Arbetet med kursplaner bör vara en fortlöpande process där även nyanställda lärare får möjlighet att vara med och påverka.

Vissa lärare gör en mycket bra dokumentation och uppföljning, medan andra lärare brister i detta avseende.

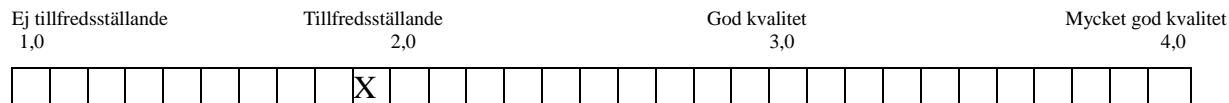
Vi anser att skolan behöver förbättra ljudisoleringen ytterligare på Finntorpsvägen.

Användningen av hörselskydd på Alphyddvägen bör ses över.

Bedömning enligt skala för "Förutsättningar och stöd"

Bedömning i skala (medelvärde för "arbetsätt" och "förutsättningar och stöd") ett medelvärde tas fram för de båda delområdena för jämförelse.

Elevernas inflytande och ansvar

Detta målområde tar upp skolans arbete med att ge eleverna inflytande och bli ansvarstagande. Hur ges elever möjlighet att vara delaktig i hur han eller hon bäst når sina mål?

Beskrivning

Folkbildningens metoder med deltagarnas aktiva sökande efter insikt och kunskap som mål innebär att eleverna i hög grad styr undervisningens innehåll. De flesta elever vi pratar med i musikskoledelen

beskriver att de tillsammans med läraren kommer överens om vad de ska spela. Några lärare gör upp en plan för kursen i början av varje termin tillsammans med eleven. För de yngsta eleverna är det föräldrarna som bestämmer vad eleven ska lära sig.

Vi ser många exempel på elever med klara idéer om vilken musik som de vill spela. Detta gäller främst de lite äldre eleverna. Vi ser att flera lärare försöker uppfylla elevernas önskemål även om vissa elever klagar på att läraren inte kan just den musiken som de lyssnar på. Andra elever har mer vaga föreställningar om vad de vill lära sig på lektionerna och är tacksamma för förslag från lärarna.

De flesta lärare försöker nog tillmötesgå eleverna, men vi ser en lärare som helt ignorerar att eleven vill att de ska fortsätta med det som de började med förra gången. Läraren lyssnar visserligen på eleven, men tar sedan fram en helt annan låt trots att eleven upprepar sin önskan.

Kursutbudet styrs av deltagarnas val. En lärare uttrycker det så här. ”Om alla vill spela trumset så får de det, men det gör det svårare att sätta ihop rockband. Trummisarna måste turas om att spela i rockgrupperna.”

I den skapande verksamheten i Fisksätra har eleverna stor frihet att välja vad de vill göra och utforma egna konstverk. I keramikverkstaden fick vi se hur barnen hjälper varandra tillrätta inom ett faddersystem. Där såg vi hur eleverna fick frihet att välja under tydlig pedagogisk ledning. Där finns även en idélåda där eleverna kan lämna förslag.

Kundundersökningar genomförs regelbundet, men vi ser inte att man diskuterar resultatet i kollegiet.

Att bilda en elevförening är inte aktuellt och inget som eleverna efterfrågar. Föräldrarna menar att om de har önskemål om undervisningen så är det lätt att kontakta både lärarna och skolans ledning.

Bedömning i text

Det här är en skola där elevernas inflytande och medbestämmande står i centrum. De flesta lärarna gör sitt bästa för att försöka uppfylla elevernas önskemål. Kursinnehållet i musikskolan, med vissa enstaka undantag, bestäms i hög grad av eleverna själva.

Att eleverna bestämmer kursutbudet genom sina val i musikskolan kan dock vara till nackdel för ensembleverksamheten. Elever och föräldrar väljer inte ensembleverksamhet i någon större utsträckning och en lärare säger att det är svårt att bilda band eftersom det ofta saknas elever på något instrument.

Det finns inget elevråd eller elevförening i skolan.

Vi vill särskilt framhäva hur väl verksamheten i keramikverkstaden fungerar.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande 1,0	Tillfredsställande 2,0	God kvalitet 3,0	Mycket god kvalitet 4,0
☐	☒	☐	☐

Styrning och ledning

I detta avsnitt beskriver och bedömer vi verksamhetsansvarig i rollen som pedagogisk ledare. Vi tar upp hur han/hon utvecklar verksamheten, samt hur kvalitetsarbetet går till. Avsnittet tar även upp personalens utbildning och kompetens samt kompetensutveckling. Vi belyser också samverkan inom och övergångar mellan olika delar av skolan. Gör skolan uppföljning på sina förbättringsarbeten?

Beskrivning

De flesta lärare framhåller den stora fördelen att den administrativa personalen finns på plats i Finntorp. Lärarna säger att det är lätt att få tag på verksamhetsledaren och handläggarna. Även elever och föräldrar menar att det är lätt att få tag i skolans ledning.

Enligt verksamhetsledare är målet med musikskolan att eleverna ges tillfälle till personlig utveckling, till att bredda och fördjupa sina kunskaper och att ge möjlighet till eget skapande. Ett annat mål är öka antalet elever. Det gör man enligt verksamhetsledaren genom bra lärare, men det räcker inte riktigt till. Föräldrar väljer ofta en kurs på en skola där barnet redan går.

Enligt verksamhetsledaren är målet med kulturkursverksamheten i Fisksätra att nå så många som möjligt av Fisksättras barn och unga för att skapa en aktiv fritid och att verksamheterna ska vara efterfrågade och välbesökta. Barnen söker själva upp verksamheten och kan själva anmäla sig.

Ledningen tar upp hur skolan ska gå vidare med elevrekryteringen på lärarmötena som sker två gånger per termin. Enligt ledningen orkar lärarna inte engagera sig i utåtriktad verksamhet. De flesta lärare har arbetet i musikskolan som en bisyssla och arbetar vid sidan om det som musiker vilket genomsyrar hela verksamheten eftersom det är stor personalomsättning och lärarna ibland är lediga för andra uppdrag. Detta påverkar kontinuiteten för eleverna. Flera av lärarna som vi intervjuar är dock bekymrade över nyrekryteringen av elever.

Skolan har en hemsida som beskriver skolan och dess lärare. En del av det som står på hemsidan beträffande kursutbud, lärare och avgifter är inaktuellt.

Uppföljning och kvalitetsarbete

Enligt Nacka kommuns kundundersökningar 2013 är eleverna mycket nöjda med både musikskolan och kulturkurserna. Den enda punkten där vi ser att skolan får sämre betyg är möjligheten till framträdanden i musikskolan.

När elever slutar följer man alltid upp det genom att skicka mejl och frågar om orsaken till avhoppet. Både lärare och administration pratar om att man under senare år tappat mycket elever. Men vi kan inte se att det lett till att man gjort något extra eller tagit fram en plan för att vända den trenden. Ledningen påpekar att skolan får ett gott betyg av sina elever och menar att minskningen av elever kan bero på överetablering av skolor inom området.

Personalens utbildning och kompetens

Alla lärare har minst examen från folkhögskola i sitt ämne. Flera har en utbildning från högskola/universitet. En del har även pedagogisk utbildning. Ledningen uppmanar pedagogerna att vidareutbilda sig, men vad vi förstår ges inte ekonomiskt bidrag till detta från arbetsgivaren. Ett par av lärarna vi talar med säger att det inte är aktuellt för dem att ta studielån för att få en pedagogexamen.

Samverkan och övergångar

Lärarna har varje dag en gemensam rast då de träffas i personalrummet i Finntorp. I övrigt har man ganska lite kontakt med varandra. I Alphyddan och Fisksätra är arbetssituationen sådan att man jobbar ganska isolerat.

”Du sköter dig själv och det trivs jag med” säger en lärare till oss. Flera lärare beskriver att man inte samarbetar eftersom man är där så sällan.

Personalomsättningen är relativt stor som vi nämnt tidigare. Enligt ledningen så har 50% av personalen i musikskolan arbetat kortare tid än två år. Några elever som vi intervjuat säger att de får en ny lärare varje år. Några lärare tar dessutom ledigt då och då på grund av sitt musikerjobb, vilket betyder att eleverna får vikarie. Eleverna som vi intervjuar tycker inte att det är något problem att de får byta lärare. En elev tycker att det är kul att träffa olika lärare, men tillägger sedan att det är besvärligt när den nye läraren tycker att man ska spela på ett annat sätt än den gamla.

Vi ser att det i rummen, på både Finntorpsvägen och Alphyddan, finns pärmar med material för vikarier. En vikarie beklagade dock att det inte fanns antecknat vilken låt respektive elev skulle arbeta med.

Bedömning i text

Vi bedömer att det finns en god relation mellan ledning och personal. Lärarna uppskattar att verksamhetschefen och handläggarna nästan ständigt finns till hands.

Elevantalet minskar i skolan, men vi ser inte att det finns någon utarbetad handlingsplan för att motverka detta. En uppgift för ledningen är att försöka öka lärarnas engagemang i skolan.

Täta lärarbyten kan påverka kontinuiteten för eleverna.

Vi finner att det finns ett behov av aktiv rekrytering av elever och lärare för att uppnå jämnare könsbalans i undervisningen både i musikskolan och i kulturkursverksamheten i Fisksätra.

Skolans hemsida är i behov av uppdatering.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande 1,0	Tillfredsställande 2,0	God kvalitet 3,0	Mycket god kvalitet 4,0
☐	☐	☒	☐

Samverkan med omvärlden

Vi beskriver skolans samverkan och samarbeten: Vilken samverkan har verksamheten lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Finns det samarbetsparter?

Beskrivning

Studiefrämjandets musikskola i Nacka är en del av Studiefrämjandets avdelning i Sydöstra Stor-Stockholm. Musikskolans lokaler används även av Studiefrämjandets övriga kurser. Eleverna får även se vuxna som tar spellektioner och övar i rockgrupp. Det finns möjlighet för föräldrar att lära sig att spela samtidigt som sina barn.

Biblioteket i Fisksätra bidrar med lokaler och arbetsmaterial till kulturkurserna.

Kulturkursverksamheten har ett samarbete med Sickla fritidsgård. Vi hittar dock ingen information om kurserna på fritidsgårdens hemsida.

Samarbetet med museiföreningen i Fisksätra och dess kommande lokal ger möjligheter för kulturkursverksamheten i Fisksätra att kunna ställa ut och visa upp sig.

Vi hör inte talas om att Studieförbundet musikskola samverkar med någon grundskola eller andra musikskolor.

Vi hör inte talas om någon ytterligare samverkan av verksamheten, varken regionalt, nationellt eller internationellt.

Bedömning i text

Vi finner att Studieförbundet musikskola samverkar endast i liten utsträckning med externa samarbetsparter. Vi hör heller inte talas om några framtida planer för detta.

Ett samarbete med skolorna i Nacka skulle eventuellt hjälpa till vid nyrekrytering av elever.

I Fisksätra har kulturkursverksamheten ett visst samarbete med biblioteket och lokala föreningar.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande
1,0

Tillfredsställande
2,0

God kvalitet
3,0

Mycket god kvalitet
4,0

		X																				
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Referenser

- Studieförbundet musikskolas verksamhetsplan 2013
- Studieförbundet musikskolas policydokument angående, kvalitet, droger, mångfald, personal
- Kallelse till terminsstart
- Studieförbundet musikskolas verksamhetsberättelse
- Studieförbundet musikskolas hemsida 15/3 2014 www.studieframjandet.se/musik/sydostra
- Våga visa-rapport 2010
- Kursplaner för musikskolan
- Intervjuer och observationer
- Info-broschyr – Det här är studieförbundet
- Nacka Kommun, kundundersökningar www.nacka.se

Studiefrämjandet i Sydöstra Stor-Stockholms kommentarer till Våga Visa-rapporten avseende observationer v 10 – 11 2014 i Nacka.

Den Våga Visa-observation, som genomfördes v 10 – 11, var den andra, som vi deltog i. Generellt vill vi framhålla att Våga Visa som företeelse och som samverkansbas för vidareutveckling av kvalitet och metodik, är något som vi odelat ställer oss positiva till och står bakom.

Våra erfarenheter från föregående besök (2011) var mycket positiva; inte minst därför att de som då var observatörer, utifrån sina egna erfarenheter kunde bedöma oss för vad vi är – ett studieförbund, som sätter eleven i centrum.

Mot denna bakgrund vill vi här påpeka att observationsrapporten innehåller en del missvisande sammanblandningar om oss och om de olika verksamheter som vi har avtal med kommunen om. Hela framställningen hade vunnit mycket på att redovisa musikskoleverksamheten separat liksom också kulturkursverksamheten. Det kan inte vara lätt för en utomstående läsare att få klart för sig att det avser två helt olika verksamheter, med två vitt skilda finansieringsgrunder och med separata och olika metodiska anslag och strukturer.

Det påpekas vidare att kursplanerna är otillräckliga och att lärare kommer/slutar lektionerna för sent.

Vi vill framhålla att kursplanerna utarbetats av lärare som varit knutna/är knutna till musikskolan i sin undervisning. Vi arbetar kontinuerligt på att förbättra kursplanerna och jobbar ständigt med kvalitetsutveckling. I de fall elever missar tid av sin lektion kompenseras detta.

Ytterligare ett påpekande från observatörerna: vi arrangerar för få framträdanden/uppspel.

Vår kommentar: vi undersöker kontinuerligt vad gäller t ex musikskolan om eleverna vill delta i offentliga uppspel eller scenframträdanden. Vi erbjuder detta – och har också genomfört uppspel i olika former vid ett flertal tidigare tillfällen – men f.n. finns det mycket svagt stöd för detta. Vi respekterar deltagarnas inställning och val, men kommer även i fortsättningen att pusha för möjligheten, vilket då kommer att påverka det metodiska upplägget i undervisningen.

Gällande kulturverksamheten är t ex gemensamma utställningar ett alternativ – men för många deltagare har det varit viktigare att ta med sig sina alster hem. Även här arbetar vi med samverkan med deltagare, ledare och andra inblandade, exempelvis bibliotek.

Men – som sagt – det är elevernas fria val som styr.

Vi är fortsatt glada och stolta över våra engagerade ledare och vår musikskola och kulturverksamhet, om vilka vi fått och får mycket positiva svar från våra deltagarenkäter.

Ledning och verksamhetsansvariga på Studiefrämjandet i Sydöstra Stor-Stockholm

